

ካብ ናይ ትማሊ ሕ/ሰብን ናይ ትማሊ ውድብን ዝፈረየ ተካኢ ናይ ለማን ናይ ፅባሕን ሰብ እንተይኮነስ ናይ ትማሊ ሰብ እዩ።

ዲሞክራሲ እንተዘይሃልዩ ምልክት፣ ጥርናፊ እንተዘይሃልዩ፣ ፋሉልነት ዝነግሱ ይመስለኒ

አባይ ሰብሓት ነጋ

መሂሄት ውራይና ኣብ ብርክት ዝበሉ ኣገደስቲ ጉዳያት ምስ ክቡር ሓርበኛ ኣቦና ሰብሓት ነጋ ሰፊሕ ቃለ መጠይቕ ገይራ እኒሃ፤ ሰናይ ንባብ።

ውራይና፡- ታሪኽ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ ካብ ህዝቢ፣ውዳብን ቁምነገርን (substance) ወዲኡ ኣብ ናይ ውልቀ ሰባት ዝና ምቅርማትን ምንሻውን ተሸሚሙ ንዕዘብ፤ መፍትሒ?

አባይ ሰብሓት፡- ከም ካልኣት ህዝብታት ኢትዮጵያ ህዝቢ ትግራይ'ውን ከምቲ ዝነበሮ ኾይኑ፤ ከምህዝቢ ክቕፅል ከምዘይደለየ ቅድሚ ምስራታ ህወሓት ንዓመታት ከምዚ ኢሊ ኣይነበርን እናበለ ፀኒሑ'ዩ። ወድዳዊ ኩነታት ንቻልሲ /ንለውጢ ተመቻቻዩ ኣሎ፤ በሲሉ ኣሎ ማለት'ዩ። እቲ ዝተርፍ እቲ ነዚ ውድዳዊ ኩነታት ተረዲኡ ወገን ኮይኑ ዝመርሕ ባዕላዊ ኩነታት እንብሎ'ዩ። ወያኔ ኩነታት ኣሎ እንብሎ ብዝተፈላለዩ ምክንያታት ከምኡ ኢሉ ክነበር ዘይደሊ ህዝብን ነዚ ድልየት ህዝቢ ብትኽክል ተረዲኡ ክመርሕ ዝኽእል ውድብን ሓቢሮም ምርካቦም'ዩ። ስለዚ እቲ ሕቶ መን'ዩ ሰራሒ ታሪኽ'ዩ። እቲ ህዝቢ ወይስ እቲ ውድብ? ወይ መንግስቲ? መልሱ ህዝቢ/ሓፋሽ እዩ። ሓፋሽ'ዩ ስራሕ ታሪኽ ዝብል ኣሚናሉን እናምህርናሉን ፀኒሕና ኢና። ህዝቢ ነዚ ታሪኽ'ዚ ክሰርሕ ግን መሪሕ ውድብ የድልዩ። ንሓዋብ'ውን ሰራሒ ታሪኽ ህዝቢ'ዩ። ዘሰርሕ ወገን ግን ይደሊ። ናይ'ቲ ታሪኽ በዓል ዋና ግን እቲ ህዝቢ ባዕሉ ጥራሕ'ዩ ዝመስለኒ።

ህወሓት ነቲ ናይ ህዝቢ ቻልሲ ናይ ምምራሕ ታሪኽ ኣለዎ። ታሪኽ የብሉን ማለት ኣይኮነን። ነቲ ሰራሒ ታሪኽ ህዝቢ ምምራሕን ናይ ምምራሕ ዓቕሚ ብዘይምቁራፅ እናማዕበልካ ምኻድን ህወሓት መተካእታ ኣይነበርን። ሕዚ'ውን ከምኡ'ዩ ክኾን ዘለዎ። ህዝቢ ታሪኽ ክሰርሕ ማለት ከምቲ ዝተለምናዮ፡ ዝበልናዮ ምስ ናይ ዓለም ሕ/ሰብ ማዕረ ክሰለፍ ዘየድቅስ ኩነታት ዓለም ለኸን፤ ነታ ናይዛ ሃገር እዚኣን፤ ኩነታት ብሄርን ዘየምልጦ፤ ነዚ ተረዲኡ ብቑዕ ኣመራርሓ ዝህብ ክኾን ኣለዎ ህወሓት/ኢህወደግ።

ናፍቲ ሕቶኽ ንምምላስ ታሪኽ ህዝቢ ትግራይን ህወሓትን ብናይ ውልቀ ሰባት ዝና ይሓስስ ኣሎ ዝበልካዮ'ዩ። እዚ ዓብይ ፀገም ኣይመስለንን። ርግዕ ናይ ኢትዮጵያ ታሪኽ ኣፀሓሕፋ /Historgraphy/ ፅልዋ የብልናን ኣይብልን። ኣብ ናይ ኢትዮጵያ ታሪኽ ህዝቢ ፈገገሙ ኣይለዓልን። መንግስቲ /ውድብ'ውን/ ፈገገሙ ኣይለዓልን። ጭልጥ ኢሉ ናፍቲ ውልቅ መራሒ'ዩ ዝኸድ። ህዝብን መንግስትን ኣፍቲ ታሪኽ ፈገገሞም የለውን።

እዚ ኣፀሓሕፋ ታሪኽ ንዓና ንህወሓት ሕዚ ብዙሕ ክሕስበና የብሉን። ማ/ኮ ህወሓት ታሪኽ ህዝቢ ትግራይ ብመሪሕነት ህወሓት ክፀሓፍ ወሲኑ ኣሎ። እዚ ቃልሲ'ዚ ከምዘይነበርን እናፀፈፈ ከምዘይቀፀለን ህዝቢ ኢትዮጵያ ሕዚ ዝጅምሮ ዘሎ ዘሕብን ታሪኽ ክህሉ ከምዘይኽእል ዝነበረ ክረእየና'ዩ። ታሪኽ ሰራሒ ህዝቢ ኢትዮጵያ እዩ ክኾን። ህዝቢ ታሪኽ ክሰርሕ ህዝባዊ ውድብ የድልዩ። ህዝቢ ትግራይ ብመሪሕነት ህወሓት ከምዘይሃለወ ኢልካ እንተሓሲብካ መልሱ ካልእን ፍሉጡን'ዩ።

ምልስ ኢልና ኣብ ኢትዮጵያ ዝነበሩ ኣሰላልፋታት እንተራኢና ብጣዕሚ መደንገቢ'ዮ። ናይ ደገ ናይ ዓዲ ውሽጢ ብዛዕባ ቻልሲ ህዝቢ ትግራይ እንትሰምዑን ብዓይኖም እንትሪኡን ተአምር ተሰሪሑ ይብሉ።

ኣብ ኣመራርሓ ውድብ ውልቀ ሰባት ተራ ኣለዎም። ርግፅ እቲ ኣመራርሓ ከምኣካል'ዮ ክረኣ ዘለዎ። ይኹን'ምበር ኣብ ውሽጡ ብብመድረኹ ዓብይ ተራ ፣ ወሳኒ ተራ ዝተገወቱ ውልቀሰባት ክህልው'ዮም። ሕዚ ከይሸኩል'ምበር ብቕድሚ 67 ነቲ መስራቲ ህወሓት ከምኣካል ኣድኒቐ ክስቶ ዓብይ ተራ ነይርዎ ክስቶ ወሳኒ ምስበልኩ። 67-71 እውን ከሙኡ ምበልኩ። 71-77 እውን። ድሕሪኡውን ከሙኡ። ህዝቢ ትግራይ ዓብይ ታሪኽ ሰሪሑ እናሃለወ ነዚ ታሪኽ'ዚ እቲ ዝበልካዮ ኣብ ሞንጎ ውልቀ ሰባት ምቅርማትን ምንኻውን ስለዘይጠቅም ኣይህሉን። ኣብ ምኽባር መበል ኣርብዓ እውን ታሪኽ ህዝብን ውድብን ብድምሩ ዓብላሊ ነይሩ። ሕዚ ማ/ኮ ወሲኑዎ ዘሎ መፅሓፍ ታሪኽ'ውን እዚ'ዮ ክርእየና ዝኽእል። ምቅርማትን ምንኻውን ብዝተፈላለዩ ምኽንያታት ክንፀባረቕ እንተተሞኮረ'ውን በሪ ዝህልዎ ኣይመስለንን። ዘየሕሱብ ምሕሳብ ጊዜ ምጥፋእ እዩ።

ውራይና፡- ኣብ ናይቲ ውድብ ትረኻ ምስ ምስረታ ማለሊት ተኣሳሲሩ ዝረኣ ቅድምን ድሕሪን 77 ዝብል ኣሎ፤ እዚ ማለት ገለገሊኦም ናይ ኣጋጣሚ ጉዳይ እምበር ንዓወታትና ዘበርከቶ ነገር የለን እንትብሉ ፤ ገለ ድማ ውድብ ኣጋጢሞዎ ንዝነበረ ደውታ ፈቲሑ ተአምራዊ ዓወታት ክነምፅእ መስረታዊ ለውጢ ከምጻኣናሉ ብዝብል ይገልፅዎ። ኣብይ ስብሓት ንምሉእ ኣቲ ቃልሲ እውን ስለ ዝመራሕኻዮ ከመይ ኢኻ ትገልፅ?

ኣብይ ስብሓት፡- **ህወሓት ካብዝጅምር ህዝባዊነቱ ህዝባዊ ዕላምኡ ለቂቑ ምልቃቕ ይትረፍ ኣላሕሊሒ'ውን ኣይፈልጥን።** ኣብቲ ዝፀሓፍ ታሪኽ ክንሪኦ ኢና'ምበር ካብቲ ድፍኢት ፅኑዕ ህዝባዊ ዕላምኡ ተገበጊሱ ምድኻም ኣብ ስራሕ እንተጋጥሞ ቀልጢፉ ይፈልጦን ይፈትሖን እዩ ነይሩ። መግለጺኡ'ውን መድረኽ ዘየምልጦን ተመሃራይን ውድብ'ዮ ዝበሃል። ድኽመታት ንምእራም ምጥንኻር ዝበሃል መደባት ብጣዕሚ ልሙዳትን ተደጋጋምን እዮም ነይሮም። ምጥንኻር ብጣዕሚ ልሙድን ዝውቱሩን'ዮ ኣብ ህወሓት።

77 ዓ.ም. ምስረታ ማለሊት ነቲ ተፈጢሩ ዝነበረ ደውታ ማለት ነቲ እዋኑ ዝሓቶ ብቕዓት ውድብ እንተይበቓዕና ብምፅናሕና ዘጋጠመ ደውታ ዝፈትሖ መድረኽ'ዮ። ብፍላይ ኣብ ወታደራዊ ኣመራርሓና። ወታደራዊ ሳይንስን ጥበብን ምንፃርና ንደርጊ ንምስዓር ወሳኒ ተራ ተገደቱ። ብሓፂሩ ግን ካብቶም ዝሓለፉ ተደጋጋሚ ናይ ምጥንኻር መድረኻት ብዓይነቱ ዝዓበዩ ምጥንኻር'ዮ ነይሩ። ተደማሪ'ዮ። ሓዳሽ ህወሓት ዝፈጠረ ኣይኮነን። ህወሓት ምስ ሂወቱ እናሰርሐ እናሃለወ ደውታ ኣጋጢሞም። ብቕፅበት፣ ብታሕጓስ እዩ ተቐቢልዎ ነዚ ምጥንኻር'ዚ። ሓደ ኸልተ ብውልቃውነት ዝተሰዓሩ ኣይነበሩን ማለት ኣይኮነን።

እቲ ዝዓበዩን መምህራይን ክኾን ዝኽእል ግን ንምንታይ ደውታ ኣጋጢሙ'ዮ። መሪሕነት ነቲ ውድብ ንምታይ ናብ ደረጃ ዳውታ ኣውራጃዎ ዝብል ደጊሞካ ምርኣዩ ንሕዚ ንፅባሕ ዝጠቅም ይመስለኒ።

ውራይና፡- ኤርትራ ብዝምልከት ብርክት ዝበሉ ኣብ ውሽጢ ውድብ ዝነበሩ ዝፀሓፍዎም ፅሑፋትን ናይ ደገ ተዓዘብትን ዘልዕልዎም ነጥብታት፡- ርክብ ህወሓትን ሻዕብያን ናይ “ጊላ”ን ጎይታን ኢሎም ክገልፁዎ ይፍትኑ፤ ሕቶ ኤርትራ ሕቶ ባዕዳዊ መግዛእቲ እዩ ዝብል እውን፣ ጉዳይ ወደብ ብፍላይ ዓሰብ ዝምልከት ...ንዚታት ከመይ ትገልፅ ብኣኻ?

አባይ ስብሐት፡- ሕቶ ህዝቢ ኤርትራ ባዕዳዊ ድዩ ወይስ ካልእ ዝብል ሕቶ ንምንታይ ተደጋጊሙ ከምዝለዓል ኣይርደኣንን። ናይ ኣፍሪቃ ሓድነት ማሕበር/OAU/ ናይ ሕድሕድ ሃገር ዶብ ናይ ገዛእትና /ኤውሮፖውያን/ ዶብ ተቐቢልና ንሕንፅፅ ይብል። ኤርትራ ንምንታይ ናብ ግዝኣት ጣልያን ኣትያ ንግዚኡ ንግደፎ 'ሞ ናይ ጣልያን ግዝኣት ምንባራ ግን ኩላትና ንፈልጦ። ድሕሪ ካልኣይ ኩናት ዓለም 'ውን ኣብ ትሕቲ እንግሊዝ ትፀንሕ። ድሕሪ እንግሊዝ ምስ ኢትዮጵያ ብፈደራል ምትዕርራይ ትዛመድ'ምበር ከምካልኣትና ጠቅላይ ግዛት ኣይተባህለትን። ፈደረሽን ቦቲ ዝተመስረተሉ ኣግባብ እንተይኮነስ ብኢደወነኖም እንተፍርስዎ ባዕዳዊ ወራር ይበሃል። እዚ ስስዕና ኣጎል ጅብደኝነት ኣብ ክልተይና ዘምፀኦ ዕንወት መንይጠየቕሉ'ዩ ክኾን ዘለዎ እቲ ሕቶ'ምበር ባዕዳዊ ድዩ ወይስ ካልእ መገመቲና'ዩ።

ርክብ ህወሓትን ሻዕቢያን 'ውን ንምንታይ ተደጋጊሙ ከምዝለዓል ኣይርደኣንን። ብወገነይ ከም ታሪኽ መጠን ንሕዚ ይኹን ንፅባሕ ብዙሕ ጥቕሚ ዘለዎ ኣይመስለንን። ምኽንያቱ ህወሓት ነቶም ናይ መንነተይ መግለፂ 'ዮም መለለይ'ዩ እዮም ዝበሉም ኣይተዓፃፀፈሎምን። ኩነታት ህወሓት ናብ ዋጋ ዕዳጋ ዘዮውርዶም ምኳኑ እንኳይ ፈተውትና ፀላኣትና 'ውን ይፈልጥዎ። ሻዕቢያ ፈተውትና እናበልናዮም ፀላኣትና ምስኩኑ 'ውን ህወሓት ጊላ ከምዘይኮነ፤ ኮይኑ 'ውን ከምዘይፈልጥ ደጋጊሞም ገሊጾም። ዝገልፅዎ እንተሃልዩ ትሕትነት /Inferiority complex/ዝደፍኦ ሓጊዝናዮም'ዩ። ሓጊዝናዮም ምባል እኳ ኣይመድለዩኩምን ግን ናብኡ ካብ ወሪድኩም እወ ሓጊዝኩምና ንብሎም።

ናብቲ ሕቶኻ ንምምላስ ግን ንሕና ምስ ሻዕቢያ ዘራኽበና ሕቶ ኤርትራ ስለ ንኣምነሉን ፀረ ደርጊ ወታደራዊን'ዩ። ንሶም ምሳና ወታደራዊ ጥራሕ'ዩ ። ናይ ህወሓት ፖለቲካዊ ቁመና ይፃረር'ዎምበር ዝድግፍዎ ዝቐበልዎ ነገር የለን። ኣብነታት ንምጥቃስ።

ብ69 ዓ.ም. ድሮ ጉባኤኡም ኣብፋሕ ዝበፋሕ ዝበሃል ቦታ ብሄራዊ ሕቶ ኣብ ኢትዮጵያ ኣይንድግፎን ቦታኒ'ዩ ኢሎምና። ንሕና ምሳኹም ብምትሕብባርና ንውቀስ ኣለና። ደገፍትና ናብ ሕቶ የእትውና ኣለው ናይ ባዕልኹም ከይትገብሩ ምስ ንኢትዮጵያ ዝበታትን ውድብ /ህወሓት/ ትተሓባቡ ኣለኹም ኢሎምና ይብሉና። ድሕሪ ጉባኤኡም ኢሳያስ ንኣባይ፣ ተወልደ፣ ዘርኣይ፣ ንዓይ ረኺቡና፤ ካብ ደጊም ምሳና ክትራኽቡ እንተኾይንኩም ምስ ኢህአፓ ፅቡቕ እንኹተኾይንኩም እዩ። ቃል ብቻል ንምዝራብ “ርክብና ምስ ኢህአፓ ብዘለኩም ይውሰን” ኢሉና። እዚታት ኣብ ሳሕል'ዩ። ብድሕሪኡ ክልተ ልኡኻት ናብትግራይ መፃኢም ኣብ ዓጋመ ምስ ኢህአፓ ረኺቦምና ነቲ ናይብሄር ሕቶ ደጋጊሞም ንሕና ካብ ደጊም ኣብ ኢትዮጵያ ጅብሃ ዓይነት ውድብ ክንርኢ ኣይንደልን ኢሎምና። ናይ ኢህአፓ ተቐብሎ ኢሎምና። ብትዕግስቲ ኣይንቐበልን ኢልና።። ጊላነት ካባይ ይመፅእ? ፀኒዕና ኣብቶም ዝተሰለፍናሎም ፀኒዕና። ንፖለቲካዊ መንነትና ይቕረዶ ንሻዕቢያ ነታ ናይዓለም ሓያል ሃገር ንኣሜሪካ'ውን ጊላነት ኣየርኣናን። ሕዚ እዚ ይፅናሕልና።

ሻዕቢያ ዶብ ኢትዮጵያን ኤርትራን ይካለል ኢሎም ተደጋጋሚ ልኡኽ ናብ ትግራይ ሊኢኹም። ከእሙኑና ፅዕንቶታት ኣዕሪፎም። ናህና ስራሕ ኣይኮነን ኢልና ብሰላም ክነእምኖም ፅዒርና። እናመረርም ገዲፎም።

ንግዲ ዝምልከት ጅብሃ፣ ሻዕቢያን ኢህአፓን ኣብ ሓዲ ምርድዳእ ባህሪም። ኣብ መንገዱ ትግራይን ኢትራን ዝካየድ ንግዲ ብኤርትራውያን ጥራሕ ይካየድ ኢሎም ወሲኖም ከም መምርሒ ኣውጀምልና። እዚ ማለት ናይ ኤርትራ ሸቕጥ ኤርትራዊ ናብ ትግራይ የምፅእ፤ ካብ ትግራይ ዝኸድ ድማ ኤርትራዊ ጥራሕ ዝዚኡ ይኸድ'ዩ። ንሕና ድማ ናይ ትግራይ ነጋዳይ ካብ ኤርትራ

ይገዛእ ናብ ኤርትራውን ይሸይጥ። ማዕረ እቲ ሓደ ናብቲ ኻልእ ይንቀሳቅሱ'ዩ። ነዚ ናይ ጀብሃ፣ ኢህአፓ፣ ቫዕብያ ንዕቅት ህወሓት ንህዝቢ ሒዙ ደው አቢልዎ። ብቕፅበት ብዘይወዳል ሕደር እናመረርም እንተይአመኑ መስመር ሒዞም።

ምስ እነግ ናይ ምትሕግጋዝ ምርድዳእ ተገይሩ በዚ መሰረት ንእነግ ዝሕግዝን ዓይነታዊ ለውጢ ከምፅእ ይኸእል'ዩ ዝበልናዮ ሓይሊ ናብ እነግ ናብ አሳሳ ሊኢኸና። ውፅኢት አየምፀአን። **ናይ ውፅኢት ጉዳይ ንግደፎ እም ሱዳን እነግ ቫዕብያ SPLA/m ብደርጊ ዝድገፍ ሓይሊ ስለዝኸነ ህወሓት ንSPLA ክትወግእ አለዎ ኢሎም ዓብይ ፅዕንቶ ክሕድሩ ፈቲኖም። ፅዕንቶ ቫዕብያ ድማ ይዓቢ ነይሩ። በዚ ምኽንያት ናብ እነግ ተመዲቡ ዝነበረ ናይ ህወሓት አካል ናብ ትግራይ ተሳሒቡ።**

ጊላነት ይትረፍ'ም ህወሓት ቫዕብያ ከስተኻኸሎም ዝግባእ ጉዳያት ብትረት ትሕብር ትፀቅጥ ነይራ። ወታደራዊ ስትራቴጂኹም አስተኻኸሉ ዝብል ሓሳባትና፣ ናይ ህዝቢ ስራሕትኹም ድኹም'ዩ፣ ናይ ህዝቢ ፖለቲካዊን ምምሕዳራዊ ስራሕትኹም ዳርጋ ዘየለ'ዩ ዝብል ሪኪቶታት ብራድዮ፣ ብፅሑፍ አብ መድረኽ ንሕብረሎም ነይርና። ቫዕብያ ናይ ህዝቢ ኤርትራ ድልየት ብፅንዓት ተቓሊሱ ከይቕፅል ይኸእል'ዩ። አብ መንገዲ ከሸማገል ይኸእል'ዩ። ካልእስ ይትረፍ ንነፃነት'ውን ዝእመን ሓይሊ አይኮነን ኢልና ናብ ኩሉ ገሊፅና። ብናታቶም ራድዮ 'ውን። መልሲ እንተይሃቡ ነዊሕ ፀንሖክም ድሕሪ አዋርሕ ኢሳያስ "ትም ዝበልና ትም ክንብል ስለዝደለይና'ዩ ቆይቂ ስለዝፀላእና ኢና" ኢሉ መግለፂ ሂቡ። ጊላን ጎይታን ዝብል ካበይ መፀ?

እዚ ከምዚ እናሃለወ ግን ምስ ቫዕብያ ፅቡቕ ክበሃል ዝክእል ርክብ እዩ ነይሩ። ከም ጀብሃ ምስ ኢህአፓ ኸይኑ አይወግአናን። ቫዕብያ ሕዚ አብ ጉዳያት ሰላም፣ ልምዓት፣ ዲሞክራሲ ብዋናነት ንህዝቢ ኤርትራ ጠሊሙዎ 'ምበር ለባም ነይሩ እንተብልኩ ዓብይ ጌጋ የብሉን። እቲ ንኸልተይና ዘራኸበና ፀረ ደርጊ ወታደራዊ ምትሕግጋዝ'ዩ ነይሩ። ነንረብሓና ኢልና ዘየናስሕ ምትሕግጋዝ ነይሩና። እዚ ድሕሪ ምስረታ ኢህወደግ 'ውን ፅቡቕ ቀፂሉ ነይሩ። ህዝቢ ኢትዮጵያ ንኸልኦት ሃገራት አብነት ዝኸን ኩሉ መዳደዊ ታሪኽ ምስራሕ ይጅምር ኣሎ። ብወገን ኤርትራ ዘሎ ኩነታት ንህዝቢ ኢትዮጵያ፣ ካልኦት ጎረቤታት ሃገራትን ኤውሮፓን የተሓሳስቦም ኣሎ።

ናይ ዓሰብ ወደብ ዝምልከት ገብሩ ኢሉ ምስ ሰማዕኹ ብዙሓት ዝፈልጡ ጠይቆ። ህጋዊ ጭብጢ የብልናን ኢሎም። ጆቤ ዝበሎ'ውን "ዲፕሎማሲያውን ካልኦት ዓቕምታት ፈጠርካ ነዚ ናይ ህጊ ክፍተት ተጠቂምካ ክመዓራረ ዝኸእል'ዩ"እዩ ዝበለ። ካብ ነዚ ጉዳይ ዝምልከት ሕጊ ቀንጠብጠብ ኣይንበል እዩ ዝብል፤ እቲ ፈፂሙ ዘይቐሪ ተደጉሉ ዘሎ ምሕዝነት ምስ ሓው ዝኾነ ህዝቢ ኤርትራ ስትራቴጂያዊ ዝምድና እዩ ዝጠቐመና።

ውራይና፡- ህወሓት ካብ ቀደም ዝነበርዎ ዓበይቲ ክፍተታት ንአብነት 1. ጆቤ ፡- ስጡም ዲሞክራሲያዊ ተጠርናፍነትን፣ አነ ጥራሕ አየ ልክዕ ዝተረፈ መንገዲ ጥፍአት እዩ ዝብል ፡ብፍላይ ድሕሪ ዓወት ክውገድ ዝነበሮ እዩ ተጠናኺሩ ቀጸሉ፤ 2. ብስራት አማረ አብ መፅሓፍ ፡- እቲ ጆቤ ዝበሎ ምክራር ከምዘሎ ከይኑ ፍትሒን ትካላውነትን አብ ውድብ የለን ኢሉ ከም ዓብዩ ክፍተት የልዕሎ። ብዙሓት ድማ ህወሓት ኣብ ውሽጡ ዘጋጥምዎ ጎንፅታት ንምፍታሕ ክብል ንመሰረታዊ ክብርታት እቲ ውድብ እናቆርመመ ወዲኢዎም ይብሉ ፣ ሓበራዊ መሪሕነት በዚ ጎንፂ ንምፍታሕ ዝብል ክሳብ ደንቢ ውድብ ምጥሓስ ብዝኸድ እዩ ተሸራሪፉ ይብሉ። ንሃትካ ሪኪቶን ትንተናን ኣብዚ የድሊ እዩ

አባይ ስብሐት፦ ዲሞክራሲያዊ ጥርናፈ#መለለይ#ናተይ'ምበር ናይ ካልእ መንገዲ ጥፍኣት'ዩ ዝብሉ ኣምራት ጆቤ ኣልዒሉ ኣሉ። ነዚኣም ዝኣክል መፅናዕቲ ዓይነት ወይ ምይይጥ ዘድልዮም ይመስለኒ። ሕዚ ከሳዕ ዝተረዳእኹዎምን ዝርደኣም'ውን ዝነበርኩን ዝመስለኒ ራኢቶ ክህበካ እኽእል'ዩ።

ዲሞክራሲያዊ ጥርናፈ ከምቲ ቃሉ መሰረት ገደብ ዘይብሉ ዲሞክራሲ ማለት ኣብቲ ኸሊ ዝተሰለፍካሉ ኘይግራም ኸይንካ ጉልበት ፅርዮት ንምፍጣርን ተግባሊ ኣረኣእያ ተግባርን ንምምካትን ዝመስለካ ሓሳብ ከተቐርብ ትኽእል ኢኻ ጥራሕ ዘይኮነስ ግዴካኻ'ውን። እዚ ማለት ኣብ ናይ ኣመራርሓ ደረጃኻን በብዝወፈርካሉ ናይ ስራሕ መዳይን/ጥዕና ፖለቲካ ሕርሻ ወዘተ ወዘተ/ ክኾን ኣለዎ። በዘየቋርፅ 'ውን ክኾን ኣለዎ። ብዲሞክራሲያዊ መንገዲ በብደረጃኻ በብናይ ስራሕ መዳይካ ዝተረዳዳእኻሉን ናብ መደብ ዝቐየርካዮን ተጠርኒፍካ ትፍፅም። ኣፈላላይ እንተነይሩ ነቲ ብሓባር ዝተወሰነ እናፈፀምካ ካልእ ግዘ ከተቐርቦ ትኽክል ኢኻ። ኣነ ዝመስለኒ ዲሞክራሲ እንተዘይሃልዩ ምልክት፤ ጥርናፈ እንተዘይሃልዩ ፋሉልነት ዝነግሱ ይመስለኒ። ኣነ ሓባራዊ ኣመራርሓን ውልቃዊ ሓላፍነትን ተጠያቂነትን ክረጋገፁ ዝኽእሉ ኣይመስለንን ብዘይዲሞክራሲያዊ ጥርናፈ ። ኣብ ሰላምን መታደራዊ ኹነታትን ኣጠቓቕምኦም ፍልይ ዝበለ ነገር ክህልዎም እዩ። እንተዘይኮይኑ እቲ ናይ ልምዓት ናይ ሰላም ናይ ዲሞክራሲ ዕማማት ሓላፍነትን ተጠያቂነት መሰረት ክገብርን ክዕወትን ዝኽእል ኣይመስለንን። ናይ ኩሎም ዓቕምታት ዓቕሚ ትካላውነት'ዩ ዝበሃል ብዘይዲሞክራሲያዊ ጥርናፈ ይህልዶ?

መለለይ፣ መንነት/identity/ ኩሎም ሓደ ገይርና ንውሰዶም። መለለይ ዘይብሉ ሃገር#ብሄር#ፖለቲካዊ ውድብ ሞላ ውልቀሰብ ይህሉዶ? ኣይህሉን። ፖለቲካዊ ውድብ ንርእ። ንበል ህወሓት ናይ ኘይግራም፣ ኣወዳድባ፣ ኣሰራርሓ ካብ ካልኣት ውድባት ኢትዮጵያ ዝፈልይዎ መለለይታት እዮም ነይሮም። ናይ ኘይግራምና ክልቲኦም ዓድታትና ንርእ። ብሄራዊ ጎንጊ ከም መልክዕ ናይቲ ቃልሲና የቐምጥ። ደርባዊ ጭቆና ብፍላይ ናይ ሓረስታይ ከምትሕዝቶ ደጊሙ ካልኣይ የቐምጥ። እዚኣቶም ካብ ካልኣት ናይ ኢትዮጵያ ውድባት ፈጊሙ ይፈልዩ። መለለይኡ'ዮም። ነዚኣም ኣይለቐቐን። ትኽክል ኢሉ ኣሚኑ ስለዝሓዘም እዩ። ምስ ኢዚኣም ዘብይሎም ግን ኣፍቲ መድረኽ ዕጥቂ ቃልሲ ታክቲካዊ ረብሓ ኣለዎም ዝብሎም ከተሓባበር ብኸቢድ ትዕግስቲ ፈቲኑ'ዩ። እዚ ማለት ብዘይ ምስ ኢድዩ። ፀረ ደርጊ ምስቶም ካልኣት ፈቲኑ። ኣይተሳኸዎን ሓቂ'ዩ። ግን ነዚ ታሪኽ ይመስከር። ነዘም መንነቱ መለለይኡ ግን ኣይገደፎምን። ፖለቲካዊ መንነቲይ ኢሉ ኣጥቢቐ ምሓዙ ናይ ኢትዮጵያ መግለፅታት ስለዝኾኑ እዩ።

ናይ ካልኣት መንገዲ ጥፍኣት ኢልካ ምእማንን ምምህርን'ውን ትኽክል'ዩ ዝመስለኒ። ኣሃዳዊ መንግስቲ ሕዚ መንገዲ ጥፍኣት ህዝቢ ኢትዮጵያ እዩ። ኣሃዳዊ መንግስቲ ንኢትዮጵያ ዝበታትና እዩ። ስለዚ ኣሃዳውነት መንገዲ ጥፍኣት እዩ ትብል። ሓፋሽ ሓረስታይ/85%/ ናብ ሃፍታምን ሸቃላይን እንተይቀየርካ ሰላም፣ ዲሞክራሲ፣ ልምዓት ዝበሃል ምሕሳብ መንገዲ ጥፍኣት'ዩ ኢልካ ንህዝቢ ተምህር። ህዝቢ ብድምፁ ይብይን። እዚ ሓሳብ'ዚ መንገዲ ጥፍኣት'ዩ ምባል ትኽክል ይመስለኒ። እዚ ማለታይ እቲ ዝቐረበ ብትኽክል እንተተረዲኦ'ዩ።

ኣብ ውሽጡ ውድብ ኣጋጢሞም ዝነበሩ ጎንፅታት ፍሉጣት'ዮም። ደደቢት 67 ኣብ ሙሉእ ውድብ፣ 69-70 ዓ/ም፣ ቐድሚ 77 ናይ በሪሁ ንእሰር እንታይ'ባ፣ ናይ ግደይ ናይ ኘይግራም ሕቶ፣ ናይ ኣንጃ ሕቶ እዮም ዝመስለኒ። ኣብ ነዚኣም ምእላይ

አፍቲ ታሪኽ ግዳ ከረአዩ እምበር ከምቲ ዝበልካዮ መሰረታዊ ክብርታት ህወሓት እናተቐርመሙ ተወዲአም ዝብል እምነት የብለይን። ናይ 1985 ስሙ ዘይፍለጥ ናይ ተጋደልቲ ምብታን ዘመቻ ከም ሕቶ እንተዝለዓል ትኽክል ይኾን። ናይ 1985'ውን ኔጋ ነይሩ እዩ ክበሃል ዘለዎምበር ህወሓት ክብርታቱ በሊዑ ኣይበሃልን። ብዝተረፈ ሰብ ብውልቁ፣ ብጉጅልኡ ዝደኸመ ናብ ናይ ውሽጢ ጎንጊታት ኣብ ምእላይ ናይ ውድብ ክብሪታት ተቆርጫምም ተወዲአም ኣይኣቱን። እዙይ ስሕተትካ ከንዲ ምቕባል ካብ ስሕተት ናብ ስሕተት ከይወስደና። ርግፅ ካብ ጎንጊ ምእላይ ወፃኢ ዘይተረዳእናዮ ብዝኾነ ካብዚ ዘይምርዳእ ዝተበገሰ ዝተበደሉ ውልቀ ሰባት ክእልው እዮም። ግን እዞም ብትኽክል ካብ ዘይምርዳእና ዝቐፃፅናዮም ንቲ ጠቅላላ ሰናይ ጉዕዞ ናይ'ቲ ቻልሲ እናረአዩ፤ እዚ ይተግረ። እዚ ከሙኡ ክኾን የብሉን እዮም ዝብሉ ዘለው ሕዚ። ተጋደልቲ'ም። ብኣንፃሩ ግን እቲ ከጥፍእ ዝተበገሰ እዩ እናንፀርፀሪ እናተፃበኦ ዝርከብ። ካብዚአም'ውን ህዝብና ውድብና ኢሉም ብቐንፅና መሰረታዊ ሓሳባት ዘቐርቡ ኣለው።

ህወሓት ድኽመት ኣይነበሮን ኣይኮንኩን ዝብል ዘለኹ። ህወሓት መሰረታዊ ዝኾኑ ክስራሕ ዘይግበኦ ኣይስርሐን፤ መሰረታዊ ዝኾነ ክስራሕ ዝግበኦ እውን እንተይሰርሐ ኣይቀረየን፤ ክስርሐ ዝግበኦን ዝኸእልን ሰራሕ እዩ። በዚ ኸይዲ እናገበየ፣ እናፀረየ፣ እናበቐፀ መጊኡ። ኣብ ክሊ እዚ ግን ድኽመት ነይሮም። ሕዚ 'ውን ኣለውዎ። ፅባሕውን ክሕልውዎ እዮም። መግለጺ ግን ንኹሉ ዘገረመ ህዝባዊነቱ፣ ጥንካርኡን ተግባራዊነቱን እዩ። እቲ ተአምራዊ ኩላ መዳይ ዓወታት ካበይ መፀ?

ውራይና፡- ሕቶ ህዝቢ ዘይመለሰ ስግግር መንግስቲ እዩ ይብሎ ገብሩ፤ ኣብኡ እንተሎ ድማ ኣብ ምፅዳቕ ሕገ መንግስቲ ሃገራዊን ውድባት ኣግሊልና ይብል ብተወሳኺ እውን ናይ ደርጊ ትካላት ከምዘለዎን ኣቐፃፃየን ከመኡ ክኾን ኣይነበሮን ይብል። እንታይ ሓሳብ ትህበሉ?

ኣቢይ ሰብሓት፡- ሕቶ ህዝቢ ዘይመለሰ ናይ ስግግር መንግስቲ'ዩ ኢሉ ገብሩ ኢኻ እትብሉኒ ዘለኻ 'ምበር ተን ናይ ህዝቢ ሕቶ ኣይጠቐምካንን ኣነ 'ውን ኣይረኣኹዎን። እቲ መፅሓፍ ኣንቢቡ ዝተናደደ 'ምበር እቲ መፅሓፍ ዘደናገሮ ሓይልስ ይትረፍ ውልቀሰባት'ውን ስለዘየለው ኣየገድሸን። ብቐንዱ፤ መምህራይ ብዝኾነ ኣካይዳን ትሕዝቶን ናሁሰናይ፣ ሙሉወርቅን ጀቤን መሊሶምዮም። እቲ ዋና መልሶም ድማ ኣብቲ ሓቅታት ጥራሕ እንተይኮነስ፤ ክፅሕፍ ንዝደሊ ዓቕሚ ኣብ ምፍጣር ዝሕግዝን ብዋናነት ድማ ናብ ገብሩ ዘጋጠሞ ሓደጋ ንኺይኣቱ ዘምህርን እዩ።

ቅድሚ መሰረታ ስግግር መንግስቲ ዋላ ብድሕሪኡን ኣብ ኢትዮጵያ ዝነበረ ናይ ፀጥታ ኩነታት ብጣዕሚ መፍርሒ'ዩ። ንደርጊ ዝወግኡ ዝነበሩ ዕጡቓት ሓይልታትን ብረቶምን ማእለያ ኣይነበሮን። ልዕሊ 1 ሚልዮን ብረት ኣብ ደረጊ ዝነበረን ውልቀሰባትን ውድባትን ዝሓዘዎ ነይሮም። ዓለም ዘገረመ “ሰላምና መረጋጋት” መደብን ኣፈፃፀምኡን ንስጋ ዝለበሰ ወዲሰብ መገረምን እፎይታ ዝሃበን'ዩ። ሰላም ብሓፂር ግዘ ክርከብ 'ዩ ዝበሃል እምነት ዘይነበሮ ዜጋን ካልእን ብፍላይ ኣፍሪቃ ውሕዳት ኣይኮነን። ኢትዮጵያ ኣብ ስግኣት ነይራ። ገብሩ ሕቶ ህዝቢ ኣይመለሰን እንትብል ሰላም ናይ ህዝቢ ኢትዮጵያ ሕቶ ኣይኮነን ማለቱ ድዩ? (እንተኢሉ ማለተይ'ዩ።)

ህወሓት ኣብ ናይ ኣቤራ ጉባኤ ኩላን ውድባት ናይ ኢትዮጵያ ሓቢረን ናይ ስግግር መንግስቲ መስሪተን፣ ሰላም ኣረጋገፀን፣ ህገ-መንግስቲ ሓንጊፀን፣ ህዝቢ ቡቲ ዝፀድቕ ህ/መንግስቲ መሰረት ህዝቢ ዝደለየ ፓርቲ ይምረፅ ኢሉ ምስ ኣፈፃፀምኡ ኣፅዳቑ።

ኩለን ውድባት እንትብል ኢሲፓ፣ ኢህአፓ፣ መኤሶንን ኢድዩን'ውን ዝሓወሰ'ዩ። ንገብሩ ሕቶ ክሓቶ፣ መን ሃገራዊ ውድብ 'ዩ ተገሊሉ? ውድብ ጥራሕ ዘይኮነስ ኣ/አበባ ዩኒቨርሲቲ እኳ ብፕሮፌሰር አስራት አቢሉ ተኻፊሉ። ኢድዩ ዘውረደልና ከሳራ እናሕመመና አብ ሰግግር ተኻፊሉ። አብ ወፃኢ ዝተረኸበ አቶ ክፍሌ ወዳጆ ዝነበርዎ እንዶ ተኻፊሉ። ምርቃቕ ህ/መንግስቲ መላእ ህዝቢ ኢትዮጵያ ተኻፊሉ። ገብሩ'ውን ተኻፊሉ። አብ ወንበር ህ/መንግስቲ መርቀቂ ኮሚሽን ድማ አቶ ክፍለ ወዳጆ ነይሮም። ኢህአፓ፣ መኤሶን፣ ኢሲፓ ናብቲ ከይዲ ምጅማር ህንፀት ሃገር ኣይንኣቱን ኢሎም። ናይ ገብሩ ሃገራዊ ውድባት ትርጉም እንታይ ኮን ይኸን?

ናይ ደርጊ ትካላት ዳርጋ ኩለን መንግስታዊ ኣካል ቆይሞሉን ተሸይጦን ተወዲእን እዩ ክበሃል ዝኸእል። ናይ ኣንጃ ቅዋም እንተዘይተጋግዮ ንምንታይ ብቕልጡፍ ይሸየጣ አለዎ 'ዩ ነይሩ።

ውራይና፡- ህወሓት ድሕሪ ዓወት ትግራይ ትግራይ ኣይትጨኑን፣ ማለት ባህሊ፣ ቋንቋ፣ ታሪክ፣ ጥበብ .....ብዝምልከት ከም ውራይ ክትራኦ ኣይከአለትን ኢሊ ይኣምን፤ እንታይ ራኢቶ ኣለካ? ብዛዕባ ናይ ትግራይ comparative advantage ከ? ምስኡ ይተኣሳሰር አዩ ዝብል እምነት ስለዘለኒ እዩ?

አባይ ሰብሓት፡- ቋንቋ፣ ታሪኽ፣ ጥበብ ወዘተ ኣብ ምንታይ ኩነታት ኣሎ ብዙሕ ኣይተኸታተልኩን። ካብ ታሪኽ ትግራይ ጥራሕ ብምርኣይ ታሪኽ ዘመናዊት ኢትዮጵያ እትበሃል እንተዘፀሓፍ ንሕዚ ጠቓሚ ምኾነ ይመስለኒ። ኣነ ታሪኽ ከርእየና ዘለዎ ዝመስለኒ ሕሉፍ ታሪኽ ህዝብና ናይ ፀጋ ድዩ ወይስ ናይ ስቓይ'ዩ ነይሩ ዝብል ሕቶ እዩ ዝምልሰልና ዝመስለኒ። ንምኣኑ ታሪኽ እንትበሃል ካብዚአን ክልቲአን (ማለት ፀጋን ስቓይን ህዝቢ) ካልእ ትሕዝቶ አለዎዶ? መቐም ታሪኽ ሕሉፍ ናይ ሰባት ስራሕ'ዩ። እቲ ስራሕ ድማ ፀጋ ወይ ድማ ስቓይ'ዩ ዝፈጥር። ፀጋ እንተልዩ'ውን ንሕዚ፤ መዓት/ስቓይ / እንተነይሩ ድማ መንቀሊኡ ተማሂርና ናብዚ ናይ ሕዚ ሕ/ሰብ ከይዘውር ከንጥንቀቕ። ታሪኽ ስቓይ /Agony/ ወይ ድማ ፀጋ /glory/ እዩ ዝመስለኒ። ኣየንኡ ይዓቢ አብ ኢትዮጵያ እዩምበር ክልቲአም አለው። እቲ ብጣዕሚ ዝዓበዩ ግን ናይ ስቓይ ታሪኽ'ዩ ዝመስለኒ። መብዛትኣን ናይ ሕዚ ተቓወምቲ ውድባት ናይ እቲ "ደግ ዘመን" /ነቲ ስቓይ/ ዝብለኦ ተመነይቲ እዩን። መሪሕነት እዘን ውድባት ነቲ ስቓይ "ደግ" ካብ ምባል ኣይምለሱን። ታሪኽ ኢትዮጵያ ብትኽክል እንዝፃሓፍ ግን ንፁሃን ተኸተልቶም ምድሓኑ።

ባህሊ ኣነ ካልእ'ዩ ዝመስለኒ። ባህሊ እንታይነቱ ብዓብይ ጥንቃቕ ክፅናዕን ኩሉ ክፈልጦን ምግባር ከድሊ እዩ። ህወሓት/ኢህአደግ ነዛ ዘመናዊት እትበሃል ኢትዮጵያ /ካብ ኣፄ ቴድሮስ ናብዙይ/ ፈሊጥዎ እዩ። ባህሊ ደካማ ጠንካራ ተባሂሉ ይፍረጅ። ሕዚ ኣብዚ እቶም ናይ ባህሊ መዳያትን ናብ ምንታይ ከ የዝምብሉ ኢልካ ንምዝርዝር ኣይከአልን። አብ አመራርሓ ህወሓት ዝነበርና ሃገራዊ ባህሊ ዝብል ትምህርቲ ወሲድና ነይርና። በዚ መንጽር እንትርኦ ባህልና ብጣዕሚ ደካማ'ዩ ዝመስል። ናብ ጠንካራ ባህሉ ዝቐየር ብተራ ትምህርቲ ጥራሕ ኣይኮነን። አብ ትካላት ኣእቲኻ ወዲብካን ትካላዊ ኣሰራርሓ ተኸቲልካን'ዩ። አብ ሃገራዊ ህንፀት ዘለዎ ተራ ወሳኒ'ዩ። ነቲ ባህሊ ምፍላጡን ምህናፁን/ጠንካራ ምግባሩ/ ቀሊል ኣይኮነን። ወሳኒ'ዩ ግን።

Comparative Advantage ከልል ትግራይ እንታ'ዩ ኢልካኒ። ነዚ ኣነ ዝርደኦ ናይ ማተርያል ሃፍቲ ብልጫ ገይረ'የ ዝርደኦ። ምናልባት ኣብ ምድላው GTP 2 ተሓቢሩ ክኾን ይኸእል'ዩ። ግን ምናልባት ቱሪዝም ክኾን ይኸእል እብል።

እቲ ዋና ዘየቋርፅ መወዳደሪ ዓቕሚ ግን ሰብ'ዩ። ሰብ ብጠንካራ ባህሊ ተሃኒፁ ኣብ ፅፉፍ መንግስታዊን ፖለቲካዊ ውዳቦታትን ማሕበራትን ናይ ሞያ ትካላትን ወዘተን ኣትዩ፤ እዚ ዝሓዘ ብዘይትርጉም ዘለዎ ከባቢያዊ /ሃገራዊ/ ብሄራዊ/ ሃፍትታት ኣብ ዓለም ተወዳዳሪ ይኾን'ዩ። ነዚ'ዩ Competitive advantage/ ዝብልዎ። ተፈጥሮአዊ ሃፍቲ /Comparative advantage/ ንባይኑ ዕዳ'ዩ። Resource curse ማለት ተፈጥሮአዊ ሃፍቲ ባይኑ ዕዳ እዩ እዮም ዝብልዎ። Resource Curse።

ውራይና፡- ኣብዚ ሓዚ እዎን ህወሓት ከመይ እኒህ ትብሎ? ኣብ ዝሓለፈ ዓመት ዝተወሰንኩም ነባራት መራሕቲ ናብ ትግራይ ተንቀሳቂስኩም ነይርኩም እንታይ ተዓዚብኩም ? ፅማቕ ገምጋምኩም እንታይ ኣዩ ዘርኢ? (ጠንካራ ፈላጥን ቅኑዕን ኣባል ኣይድለን ኣብዚ እዎን፤ ሕቶ ህዝቢ ሰማዒ የብሉን፤ናይ ሰናይ ምምሕዳርን መሰረተ ልምዓትን ሕቶ፤ሓደሽቲ ኣተሓሳስባታት ዘይምቕባል፤ ሓሳብካ ብነፃ ምግላፅን ምውዳብን ምክላእ ወዘተ ከም ፀገም ይለዓሉ እዮም እዎ ከምኡ ድዩ እቲ ሓፅናዕትኹም ዘርኢ?)እንታይ መፍትሒስ ትሕብር? ህወሓት ብስሩ ናይ ቀፃሊ ወለዶ ውድብ ኮይኑ ክቐፅል ይኸል ዶ?

ኣባይ ስብሓት፡- ንሓደ 10 መዓልቲ ምስ ላዕለዎት ሓለፈቲ ህወሓት ኮይና ትግራይ ተዛዊርና ህዝቢ ከተማታትን ገጠርን ኣዘራራብና ኢና።። ዝሰማዕናዮ ንላዕለዎት መራሕቲ ህወሓት ብቻል ሪፖርት ገይርና። ዝተወሰነ ዘይምርድዳእ ተዓዚብና። ብዘይ እቲ ፅግዕተኛ፤ ህዝቢ ትግራይን ህወሓትን ኣብ ዜር ዘይምርድዳእ እዮም ክበፅሑ ዝግበኦም። ነዚ ህድእ ዝበለን ንውሕ ዝበለን ምይይጥ የድልዮም። ብኸምዚ ዝበለ መንገዲ ናይቶም ፀገማት ዝበሃሉ እንታይነቶም፤ መንቀሊእም፤ መፍትሕኦም ኣብ ሙሉእ ምርድዳእ ከምዝበፅሑ ምንም ዘጠራጥር ነገር ኣይህሉን። ከሙኡ ኢልና ኢና ሓሊፍና።

ሓደሽቲ ሓሳባት ዘይምቕባል፤ ናይ ሕዝን ናይ ቀፃልን ሕቶታት ክምልስ ዘይኸእል ባህሪኡ ዘይፈቕደሉ፤ ክብርታት ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ ዝሓንሸሸ 'ዩ ዝብሉ መደምደምታታት ናይ ቅኑዓት ግን ድማ ፅልምትምት ዝበሉም /pessimists/ ወይ ድማ ናይ ህዝቢ ትግራይን ህዝብታት ኢትዮጵያ ውድቀት ዝፅቦዩን ዝቃለሱን ዕሰላት ፀላእቲ ኣረኣእዮን መደምደምታን እዩ። ድኸመታት ኣለው። ግን ሕዚ ዘለው ድኸመታት መብዛሕትኦም ካብቲ ዝሓለፈ መሪሕነት ዝተወረሰ'ዮም። እቲ ሕዚ ዘሎ መሪሕነት እውን መሲኹሎም ክኾን እዩ። ናይ መን'ዩ እቲ ድኸመት ዓብይ ሕቶ ኣይኮነን። ነቶም ዘለው ድኸመታት ንምእራም እቲ ዝግባእ ጅግንነት ብሙሉእነቱ ኣሎዶ የለን እዩ እቲ ሕቶ። እምበር ወያኔ ባህሪን ክብርታትን ተሓሺሾምን ጅግንነትውን የለን ምባል ናይ ፀላኢ ትምኒትን መደምደምታ እዩ።

ውራይና፡- ህወሓት ሓይሉ ዝበተነ ውድብ እዩ ትብል ኢኻ ባዕልኻ እውን፡ እዙይ እንታይ ማለት እዩ? እቶም ኣብ ደገ (ካብ ህወሓት ወፃኢ) ዘለው ተጋደልቲ፤ ሙሁራት፤ መንኣሲይ.....እዎ ዓቕሚ ዘለዎም ንቲ ውድብን ብዋናነት ንትግራይን ክጠቕሙን ክልውጡን ዝኸእሉ ሓይልታት ከመይ ከውደቡ ወይ ክንጥቀሙሎም ይኸእል? እንታይ ኣሰራርሓ ይህሉ? ኣብቲ ውድብ ዋላ ካብቲ ውድብ ወፃኢ? ብስሩ ካብ ህወሓት ወፃኢ ካለእ ውዳብ ክግየሽ ኣለዎ ዶ ትብል? ከም መራሒ ህወሓት ዘይኮነስ ከመ ሓደ ዓብይ ለባም ትግራዊይ እንታይ ክግበር ኣለዎ ትብል? ዋላ ብኢህወደግ ደረጃስ?

አባይ ስብሐት፡- ህወሓት ሓይሉ ዝበተነ ውድብ እዩ ኣይበልኩን። እንተ ኢሊ ድማ ተጋግዮ አለኹ ማለት'ዩ። ሓይሉ ኣይበተነን። ዘይተጠርነፉ ከም ናይቀደም ተጋደልትን ካብ ሰራዊት ዝወፁ ህወሓት ነበርን አለው። ካብ ኢትዮጵያ ወፃኢ ዘለው አባላት ውድብ'ውን ከምዘይተጠርነፉ ይስመዐኒ። ይኹን እምበር ዝተተካእና ማ/ኮሚቴ ዝነበርና ብዘይድምዒ ክንካፈል ማ/ኮሚቴ እንትውሰን፤ ነቶም ኣብ ላዕሊ ዝጠቐስኩዎም ክፋላት ህወሓት ነበር እውን ከምዝውደቡ እዩ ተገሊፁልና። ዝተርፍ እንተሃልዩ ተግባራውነቱ'ዩ። ብመሰረቱ ተፈቲሑ ኣሎ ማለት እዩ። ተወዲቦም ንህዝቦምን ንባዕሎምን ዘምፅእዎ ጥቕሚ ብጣዕሚ ዓብይ እዩ። ሰብ ናብ ሰቡ ዝብኢ ናብ ገረቡ ከምዝበሃል እዩ። ነቶም ኣሃብእ ኣብ ምቕላስ ዓብይ ተራ ኣለዎም። ዋላ ተብዲልና ዝብሉ ሙሉእ ቀልቦም ኣብቲ ህዝብን ምስቲ ውድብን እዮም። ወራር ሻዕቢያ ብቐድሚያ መን መኪትዎ? ተጋዳላይ ነበር'ዩ። ናይ እዋን ሰላም ይኹን ካልእ ጊዜ ዓብይ ዓቕሚ እዩ።

ምስረታ ፖለቲካዊ ውድብ ዝምልከት ህ/መንግስታዊ መሰል እዩ። ይኹን 'ምበር ሕዚ ዘለዎ ተቐዋምቲ ውድባት ናይ ብሓቂ ፖለቲካዊ ውድባት ድየን? ምርጫ ቦርድ ደረጃኡ ዝሓለወ ናይ ፖለቲካዊ ፖርቲታት ረቋሓታት ኣለውዶ? ናይ ፖለቲካ ፖርቲ ሓዶ ደርቢ ወይ ድማ ከም ህወሓትን ካልኦት ናይ ኢህወደግ አባል ውድባትን መሰረተይ ሓረስታይ፣ ሸቃላይ፣ ንኡስ በዓል ሃብትን ወያኔ /Organic/ ሙሁሩን እዩ ኢሉ ዶ ኣይኮነን ተመስሪቱ ዘሎ። ህወሓት/ኢህወደግ ንልምዓታዊ በዓል ሃብቲ መተካእታ ዘይብሉ መሓዳይ እዩ ኢልዎ ኣሎ።

ሕዚ ዘለው ተቐዋምቲ ፖለቲካዊ ውድባት ኢና ዝብሉ ደርቢ ወይ ደርብታት መሰረት ዘይገበሩ ብብውልቆም ዝተናደዱ፣ ተረፍመረፍ ናይ ዝፈረሱ ዝተስዓሩ ውድባት፤ ናይ ክልቲኦም ዝወደቐ ስርዓታት/ደርጊ ሃ/ስላሴ/ ተረፍመረፍ ዝመርሖም ኾይኖም፤ ፀረ ህወሓት ኢህወደግ ጥራሕ እዮም። ብፍላይ ድማ ፀረ ህዝቢ ትግራይን ህወሓትን እዮም። **መሪሕነቶም ከምዚ ኾይኖም ዝተደናገሩ ጥዑያት አባላት የብሎምን ንምባል ግን ኣይክኣልን።**

ናተይ ሪኢቶ ምርጫ ቦርድ ናይ ፖለቲካዊ ፖርቲ ሪቐሓታት እንተኒፂሩን ህወሓት ኢህወደግ ፖለቲካዊ ስራሕቱ እንትጠናኺሩን እቲን ዘለዎ ተቐዋምቲ ውድባት ቅድሚ ዝቐፅል መረፃ ክጠፍኦ እየን።

ኣብዚ መዋእል'ዚ ናይ ህዝቢ ኢትዮጵያ ዘየዋላውል ተስፋ ህወሓት/ኢህወደግ እዩ። ነዚ እናጠናኸርካ ምቕፃል እዩ እቲ ዝዓበየ ስራሕ ክኾውን ዘለዎ። ንኢትዮጵያ ጥራሕ ዘይኮነስ ኮሎ ንኻልኦት ናይ ኣፍሪካ ኣሕዋት ህዝብታት እውን ትምህርቲ'ዩ። ኣብ ዚ እዋን'ዚ ናይ ኢትዮጵያ ህ/መንግስትን፤ ገጠርን ሕርሻን ማእኸል ዝገበረ ናይ ልምዓት ፖሊሲን ስትራተጅን ውፅኢቱ ንምፅናዕ ዝዋፈሩ ዘለው ተመራመርቲ ብዙሓት'ዮም።

እዚ ማለት ሸቃላይ ወይ ድማ ልምዓታዊ በዓል ሃፍቲ ወይም ሓረስታይ መሰረት ዝገበሩ ፖለቲካዊ ውድባት ከምስረቱ የብሎምን ወይ ድማ ኣይጠቐሙን ኣይኸእሉን ማለት ኣይኮነን። ከምስረቱ ይኸእሉ እዮም። ቐስ ብቐስ እናዓበዩ ክኹፉ ከምስረቱ ኣለዎም። **ናይ ህወሓት ኢህወደግ መሓዘት እውን ይኹኑ። ተደማሪ ሓይሊ እዮም።** ናይ ዝኾረዩ፣ ብውልቀ ረብሓኦም ዝተበሳጩው ውድባት ግን ቡቲ ኣብ ላዕሊ ዝበልክዎ መንገዲ ኣይህልውን።

ውራይና፡- እቶም ተቐሊስና ሲዒርናዮም ኢና ኢልኩም ትብልዎም ሓይልታት ከም ውዳብ እምበር ከም ኣተሓሳስባ እኒህው እዮም ኢል ይኣምን። ንኣብነት ትምክፅቲ እቲ ዋና ፀላኢ ተባሂሉ ግን ዋላ ደኣ ከመ ውዳብ ኣይስዓር እምበር ኣብዚ ዓዲ ኣዚዩ

ዓብላላይ አረኣኦ ደብዳቤ፣ ሚዲያን ዘይመንግስታዊ ትካላትን ኣብ ውሽጢ ዓድን ወፃኢን ተቐፃፂሩ ኣዩ ዘሎ። ንምንታይ እዩ ኣብ 24 ዓመታት ክመናምን ዘይከኣለ? ስለ ዘይተሰርሐሉ ድዩስ ብስሩ ኣብዛ ሃገር ክህሉ ዝግበኦ ኣተሓሳስባ እዩ ማለት እዩ? ብቲ ካሊእ ገፅ ድማ ፀቢብነት ዝፅልዎም ክፋላት ማፅበረሰብ ንዕኡ ኣወጊዶ ንቲ ፌዴራሊዝም ወኒኖም ከስተማቕርዎ ክጥቀሙሉን ክሕልዉዎን ናብ ዠኸእል ብርኪ ክምዘይበፅሐ ንዕዘብ። እዚኣቶማት ከመይ ይከየዱ?

አባይ ስብሐት፡- ትምክሕቲ ፀቢብነት ናይ ስርዓትና ሓዲጋታ'ዮም ኢልና ኣቐሚጥና ኢና። ናይ ፅግዕተኛታት ድኹዲ እዮም። ሰላም፣ ልምዓት፣ ዲሞክራሲ ኣብ መቓብርም እንተዘይኾይኑ እዘም ናይ ኩሎም ብሄር ብሄረሰባትን ህዝብታት መተኣሳሰሪ ዝኾኑ ድምበር ዘይብሎም ኣረኣኦታት ቦታ ኣይረኽቡን እም እዘም ንህዝብታት እናናቐቱ ናብ ዓዲ ምብትታን ኣብፂሖም ዝነበሩ ትምክሕቲን ፀቢብነትን ጊዜ ክወሃብ ዮብሉን፤ ዲሞክራሲያዊ ብሄርተኝነት ነቀላጥፍ እዩ። ህዝቢ ትግራይን ህዝቢ ጋምባላን ዘተኣሳሰርዎ ሰላም ልምዓት ዲሞክራሲያዊ ክብርታት'ዮም። ንኹሎም ብሄር ብሄረሰባት እውን ከሙኡ።እዚ ምትእስሳር ክመፅእ ዝኸእል ግን ኣብ መቓብር ኩሎም መኸረርቲ እዩ። ናይ ብሄር ይኹን ሃይማኖት ንውድቀት ሃገራት ምኽንያት 'ዮም። እንተዘይኣውደቐ'ውን ቐልጣፊ ይቕንሱ።

ንደረጃ ሓዲጎኝነት ትምክሕትን ፀቢብነትን ዝምጥን ፓለቲካዊ ስራሕ ተሰሪሖ እዩ ዝብል እምነት ዮብለይን። እቶም ኣብላዕሊ ዝጠቐስናዮም ፅግዕተኛ ውድባት ህልውና እውን እዚ'ዩ። ይኹን እምበር ኣብዚ ናይሕዚ መረፃ ክምዘተዓዘብናዮ ህዝቢ ብናይ ባዕሉ ተሞክሮ ሓዲጋታት ትምክሕቲ ፀቢብነት ክርደኦ ዝጀመረ'ዩ ዝመስለኒ። ሓዲ ዝተሳዕሩሉ ምኽንያት ዝመስለኒ ፀረ ህዝቢ ትግራይን ህወሓትን ዘካይድዎ ዝነበሩ ነገሮታንዓ እዩ። ገለ ውድባት ዝ ንገዛን በብጉጅሉኡን ዘካይድዎ ዝነበሩ “ወያነ ዘይብሉ ኢትዮጵያ ክንፈጥር ኣለና” እዩ። እዚ ነገሮታንዓ ሓዲ መፅሊኢኦም ነይሩ። ህዝቢ ኢትዮጵያ ብውነ'ዩ መሪፁና ዋላ ኣብ ኢህወደግ ናይ ምምሕዳርን ፍትሕን ወዘተ ሕቶታት እንተሃለውዎ። ንሰላምን ንዲሞክራሲያዊ ብሄርተኝነትን መሪፁ። ናይ ዝሓለፈ ድኸመታት ካሕሳን በዝሕዚ ኣቲ ዝግበኦ ክረክብ ይግባእ።።

ስለዚ ዲሞክራሲያዊ ብሄርተኝነት ማለት ፀረ ፀቢብነትን ትምክሕትን ናይፓለቲካ ስራሕ ክቀላጠፍ ኣለዎ።።

ውራይና፡- ናይ ውድብ ሰነዳት እንተንብብ ዝረኽብክም ሓዲ ውድብ ህዝባዊን ዲሞክራሲያውን ዋላ እንተነበረ ኣብ ከይዲ ክብርታቱ እናተሸራረፈ ናብ ፍፅም ፀረ ዲሞክራሲያዊ ሓይሊ ክልወጥ ይከእል እዩ ይብል፤ ሓዲ ግዘ ድማ ንታ the new class እትብል መፅሓፍ ከተርጉማ ይደሊ እዩ ኢልካ ነይርካ እም እንታይ ማለት እዩ ምስቲ ሓዚ ዝኒህ ከመይ ይግለፅ? ቀንዲ ፀገም እቲ ውድብ ኣብዚ እዋን ዕግበት እዩ ዝበልካ መሰለኒ ሓዲ እዋን? ካልኣት ተዓዘብቲ እውን ልክዕ እዩ ፀገም ውድብ ዕግበት ሓዚ ዘኒህ ንዙይ እውን ዘሎን ዘየሎን ኣናፀብፀብካ ፅቡቕ ኢኒህና እናበልካ ሓዲኸ ኣብ ክንዲ ምወሳኸን መፍትሒ ምድላይን ናብ ዝገደደ ፀገም ናይ ምእታው ኣዩ ዝብል እዩ። ብናትካ ከምኡ ድዩ?

አባይ ስብሐት፡- The New Class ዝብል ኣርእስቲ ዝሓዘት መፅሓፍ ዝፀሓፈ ዩንቫርሲቲያዊ ጅላስ ናይ ቲቶ ካልኣይ ሰብ ዝነበረ ናይ ኮሚኒስት ፓርቲ ኣባል እዩ። ህዝቢ ዩንቫርሲቲያ ፀረ ሂትለርን ሙሶሎኒን በርቲዕ ዝተዋገኣን ከቢድ ዋጋ ዝኸፈለን ህዝቢ እዩ። ድሕሪ ዓወት እቲ እዝኹሉ ዓወታት ክምዘገብ ዝመርሖ ውድብ ቀስ ብቐስ ናብ ምጭምላቕ ምእታው ክጅምር እንተሎ እዩ ፅሒፍዎ። New Class ምስፀሓፊ ተኣሲሩ ደሓር ተፈቲሖ። ጅላስ ካብዚኣ ቀዲሎ The Fall of the new Class ፅሒፋ። ጅላስ ከምቲ ዝፈርሖ እቲ ዘይእመን ዓብይ ዓወት ዘመዘገበ ፓርቲ ጠቕሊሉ መሪቱ ትምክሕቲ ሰርብያን

ፀቢብነት ካልአት ብሄራትን ክዕብልሉ ከጋጥሞ ዘይነበሮ ግድን ኾይኑ ዩጎዝላቪያ ናብ ሸውዓተ ድዩ ሸሞንተ ዓድታት ተበታቲና። ዝፈሰሰ ደም፣ ዝሃለቐ ንብረት፣ ዝተፈጠረ ቅርሕንቲ ንዓለም ብፍላይ ንኤውሮፖ ኣስካሕኪሑ። ኣብ ታሪኽ ዝሰዓረ እንትሰዓር ሓደ ዓብይ ኣብነት ዩጎዝላቪያ ነበር ሃገርያ። ናይ ዩጎዝላቪያ ታሪኽ ካብቶም ብጣዕሚ ዘሕዝኑ ናይዘመና ታሪኽ ሓደ'ዩ።

ተሞክሮ ዓብይ መምህር እዩ። ተሞክሮ ካብ ላዕልኻን ካብ ንዓኻ ዝመስልን ድማ እቲ ብጣዕሚ ዝግበዩ መምህር እዩ። በዚ ምክንያት ድማ እዩ ምትርጓሙ ፅቡቕ ዘበለኒ። Animal Farm እውን እተምህረና ይመስለኒ። እዚ እንትብል ግን ናይሓዱሽ ደርቢ /New Class/ ምጥጣዕ ሓደጋ ይረክ ኣሎ ማለተይ ኣይኮንኩን። ምእንታ ክንቅልጥፍ'ዩ። ህዝብና ተጠቂሙ ንኻልአት ህዝብታት እውን ምእንታ ፀላእቲ ክነሕፍርን ዑቕር /potential/ ወያኔይ ሓይሊ ቀልጢፍና ክነስልፍን እዩ።

ኣነ ከምዝዝክሮ ዕግበት ናይ ቅልጡፍ ውድቀት ዘየጠራጥር መንገዲ እዩ እዩ ዝበልኹ። ፀረ ዲሞክራሲ እንተተወሲኸዎ እቲ ውድቀት ከምዘሎ ኾይኑ ጊዚኡ ድማ ኣፀቢቐ ይቀላጠፍ ዝበልኩ ይመስለኒ። ክልቲኦም እዩ ዝጠቐስኩ። "ቀንዲ ፀገም እቲ ውድብ ኣብዚ እዋን ዕግበት'ዩ" ምባለይን ዘይምባለይን ንግደፎ እሞ ናይ ክልቲኦም ምልክታት ምህላውን ናይ ዕንወት ፍቱናት መንገዲታት ምኳኖም ንቀበል።

ምስ ናይ ዓለም ሕ/ሰብ ክንሰለፍ ኢና ኢልና ኣቐሚጥና ኣለና። እቶም ክነርክቦም ኢና ዝበልናዮም ብጣዕሚ ልዕሊይና ዘለው ይጎዩ ኣለው። ጀርመን፣ ቻይና፣ ፈረንሳይ፣ ወዘተ ከይንቐደም ዝብል ህሊናዊ ድፍኢት እናደፍአም ምንም ዓይነት ዕግበት ኣየንፀባርቐን። እቲ ዝሓዘዎ ዝትግብርዎ ዘለው ፍልጠት እናተግበሩ ንቐፃሊ መድረክ ካብ ውሽጦምን ካብ ካልኣን ዝሃድንዎ ዘለው ፍልጠት ዘግርም እዩ። በቲ ዘለውዎ ዕብየት ምዕጋብ ይትረፍ ንፅባሕ ድሕሪ ፅባሕ ንናይ ኩሎም ስራሕ መዳያት ዝጠቐሙ ፍልጠታትን ሓሳባትን ብዘይድቃስ እዮም ዝሃድኑ ዘለው። ደረጃ ዕብየትና ተረዲእና ብምንም ዓይነት ናይ ዕግበት ምልክት ክነርኢ የብልናን። ምስ ዓለም ክንወዳደር ኢና ስለዚ ዝሓሸ ግልጋሎት ዝበዝሐን ዝፀረየን ፍርያት ዝብል ኣረኣኢያ መለክዒ ናይ ህዝባውነትን ውድባዊ እምነትን መለክዒ ክኾን ኣለዎ። ሓደ ግድስ ወዲ ወፃኢ እንተውገገኒ "ካብ ናይ ቻይና ኣቕሓ ዝሓሰረን ካብ ናይ ኣውሮፖ ኣቕሓ ዝፀረየን ክነፍሪ ኢና ኢልኩም እመኑ ትኽእሉ ኢኹም ድማ "ኢሉ ምስ ምክንያቱ ገሊፁላይ።

ውራይና፡- ናይ ሕዚ ጉባኤ እንታይ እዩ ክመስል? ከመይ ክኸድ ኣለዎ ትብል? እንታይ ውግዲት ንፅበ?

ኣባይ ሰብሓት፡- ከም ሃገሪይ መድረኽ ዝጠልቦ ህዝቢ ዝፅባዮ ጉባኤታት ክኾውን እምነ እፅቦ። ናይ ኢህወደግ ኣባል ውድባት ዓለማዊን ሃገራውን መሰረታዊ ጉዳያት ኣቕዲመን ሪክን ብሄራዊ ጉዳያትን ቀፂሊን እንተዝረኣ ዝሓሸ ይመስለኒ። ምክንያቱ ሃገር እየን ዝመርሓ ዘለዎ። ኢህወደግ ዓለምን ሃገርን ክርኢ'ዩ እንተብልና'ውን ኣብ ብሄራዊ ውድባት ዝተኸፈለ ጉባኤተኛ ኩሉ ናብ ናይ ኢህወደግ ጉባኤ ስለዘይካፈል። ጉባኤ እቲ ዝለዓለ ኣካል ናይ ውድብ ኣመራርሓ ስለዝኾነ መሰረታዊ ኣጀንዳታት ክርኢ ኣለዎ። ብቑዕ መሪሕነት ማለት ማ/ኮሚቴ ካብቲ ዘሎ ክመርፅ ኣለዎ። እዚ ንምሕባር ንፁር ማህደር ናይ ኩሉ ጉባኤተኛታት ክቐርቡሉ ይግባእ። ንዝቐፅል ጉባኤ ዓቕሚ ዘዕብዩ ተፅዕኖም ክቐርቡ ዘለዎም ጉዳያት ድማ የንፅርን ይእዝዝን። ማ/ኮሚቴ እውን ኣብ ምምራፅ ፖሊት ቢሮ ብጣዕሚ ክጥንቀቅን ኣብ ከይዲ እውን ክቆፃፀር ክመርሖ ከምዝግባእ ክርድእ ኣለዎ። ብሓፂሩ ትካላዊ ኣመራርሓ ካብ ጉባኤ ጀሚርካ ክሳዕ መሰረታዊ ውዳብ ክንፀር ዝግበኦ እንተሃልዩ ክንፀርን ክሰርሕን ምግባር። ኢንሲቲትዩሽን ናይ ምግባር ማለተይ እዩ።

ህወሓት/ኢህወደግ ምርጫ ስዒሩ አሎ። ናይ ህ/መንግስትና በዓልዋና ህዝቢ እዩ ኢልና። እዚ ድማ ብተዘዋዋሪ ብተወከልቱን ብቐጥታ ድማ ብህዝባዊ ውደባታቱን አቢሉ የረጋግፅ ተባሂሉ። ዝሰዓረ ውድብ መራሒ መንግስቲ ስለዝኾነ ትግብራ ህ/መንግስቲ እውን ብዓብይ ትኹረት ገምጊሙ ጥብቂ፣ ብጣዕሚ ጥብቂ ንኡብ ቤት ምክርታት ዘለው አባላቱ ከሕልፍ ዘለዎ ይመስለኒ። ብሓፂሩ ትካላውነት ኣብ ውድብን መንግስትን ምንጋስን ህንፃት ዓቕምታትን ትኹረት ከህብ ይፅበ። **ምክንያቱ ናይ ሎሚ ዓቕሚ ካብቲ ናይትማሊ ዝበለፀ ክኾን ይግባእ። ናይ ፅባሕ እውን ከሙኡ ካብቲ ናይ ሎሚ ብዝተዓፀፈ ደረጃ ፅሩይ ክኾን አለዎ። ብናይሎሚ ዓቕሚ ነቲ ናይ ፅባሕ ኩነታት ፈገገኛ ኣይትምክቶን።** ነዚ ህንፃት ዓቕምታት ድማ ገፊሕ ብጣዕሚ ገፊሕ ፅቕር/potential /ዓቕሚ ኣሎ። ህወሓት ጥረ ሰባት /አባላት ዘይኮኑ/ ኣእትዩ እዩ ፅኑዓትን ብቐዓትን አባላት ኣብ ሓፂር ግዘ ዘፍሪ ዝነበረ። ፅሩይ ሓይሊ ሰብ መፍረይ እዩ፣ ፋብሪካ እዩ ነይሩ። ህወሓት ውሽጡ ወላዊልካ ሕዝ እውን ተአምር ክሰርሕ ይኸእል እዩ። ስለዚ እቲ ኩላትና እንፅቦዮ ከም ዝማላእ ዝተወሰኑ ምልክታት ኣለውኒ።

ውራይና፡- ኣብ ኢትዮጵያ ኣብቲ ሕሉፍ ታሪኽና ሓበራዊ ምርድዳእ ኣይተፈጠረን

አባይ ስብሓት፡- ታሪኽ ቀልሲ ህዝቢ ትግራይ ስለዘይተፀሓፈ ከምቲ ዝበልካዮ ኣብ ኢትዮጵያ ብትኽክል ኣይፍለጥን። ኣከባብራ መበል 40 ዓመት ግን ፅልዎ ኣሕዲሩ እዩ ዝመስለኒ። ብጣዕሚ ብፅቡቕ እዩ ተኸቢሩ። ክፅናዕ አለዎ እምበር ወያነ ዘለዎ /ንጎቶም ዝብልዎ ወያነ ዝገዝአ እዩ / ኢትዮጵያ ኣይናትኩሙን ኢሎም ዘበራበሩ ተቓዋሚቲ ውድባት መውደቂያም ኮይኑዮ። ተፃሒፉ ናብ ኣገደስቲ ቋንቋታት እናተተርጎመ ክዘርጋሕ ኣለዎ ትኽክል'ዩ። ጨሪሱ ኣይፍለጥን ምባል ግን ኣይንኸእልን።

ውራይና፡- ናይዚ ዘባ(ምብራቕ ኣፍሪካ) መፃኢ ዕድል ከመይ ክኸውን ይመስል? ናባይ እዩ እቲ ጉዕዞ? ግደ ኢትዮጵያ ኸ ከመይ ይግለፅ?

አባይ ስብሓት፡- ከምቲ ኩሉ ዝፈልጦ ተራ ኢትዮጵያ ኣብዚ ኸባቢ ዓብይ እዩ። ክሳዕ ኢህአዴግ ስልጣን ዝሕዝ ኢትዮጵያ ናይ ብፀላእቲ ተኸቢባ ብኸይት እዩ ነይሩ። ርግፅ ጎራብትና ይፀልኡና ይፃብኡና ነይርም። ግን ብናህና ፍፁም ድኽመት'ዩ። ሕዚ ግን ከሙኡ ኣይኮነን ብሓለዎ ሰላም ጥራሕ እንተይኮነስ ብመልክዕ ማይ፣ መብራህቲ፣ መንገዲ ንተአሳሰር ኣለና። ከምቲ ዓንተዎ ዝበልክዎ ካብ ናይ ኢትዮጵያ ተሞክሮ ንመሃር ዝብል እውን ገፊሕ እዩ። የመን ዘንጊዎም እምበር ናህና ህ/መንግስቲ ኣፅኒዎም ዳርጋ ከምዘሎ ክትግብርዎ እዩ ምድላዎም ነይሩ። እዚ ማለት ናይ ርሑቕ ዓባይቲ ሃገራት ዝተፈላለዩ ርካሽ ረብሒታቶም ከሳልጡ ኣብ ጎራብትና ኣይሕንኩሩን ማለት ኣይኮነን። ስለዚ እዚ ኸባቢ ፈታኒ እዩ። ነዚ ተረደኢና ውሸጥና ለይትን ቀትርን ምጥንካር እዩ እቲ ኣብ ኢድና ዘሎ መፍትሒ።

ውራይና፡- ንዓኸ ከም ናይ ፅንዓትን ናይቲ ውድብ ፀገም ፈታሒን ተምሳሌት ዝሪኡኸ ተጋደልቲ ኣብቲ እዋን ተሃድሶ ትብልዎ ኣብ ከክንዲ ንቲ ፀገም ምፍታሕ ሓይሊ ክበታትን ተራ ነይርካ ይብሉኸ? ብቲ ሓደ ገፅ ድማ ንቲ ፀገም ኣልይዎ ዝብሉ ኣለው። ብሰሩ እንተዝግምገም እቲ መድረኽ ከመይ ትቕበሉ?

አባይ ስብሓት፡- ድሕሪ ኣንጃ ዝተነፀሩ መስመራት እዩ ተሃድሶ ዝብል ወፂኡሉ። ስለዚ “ተሃድሶ እትብልዎ” ዘይኮነስ ናይ ብሓቂ ተሃድሶ እዩ። ናተይ ተራ ፍሉይ ኣይነበረን። በታኒ እውን ኣይኮነን። ማ/ኮሚቴ ብሙሉእ ድምፂ ተገማጊምና ጉባኤ ነካይድ ኢሉ፤ ኣነ እውን ተቐቢለ። እንተይተገማገምና ጉባኤ ኣይነካይድን ኢለ። ብዝተፈላለዩ ኩርንዓት ንግደፎ ዝብል ሓሳባት ብግልፅን ብስውርን (ብስሩዕን ዘይስርዑን) ይመፅእ ነይሩ። ኣይኮነን ኢለ ናይ ማ/ኮሚቴ ውሳኔ ደጊፈ። እሺ ንጀምር እም ዝብትነና እንተኾይኑ ነቋርዎ ዝብል ሓሳብ መፂኡ። ምቁራፅ ስለ ዘይተረኣየኒ ኣይተቐበልኩዎን። ኣብ ኣጋ መወዳእታ ናይ

ወርሒ አጅባ “እንድሕር ድኣ ዘይተረዲኡኩም ድምፂ ተኣቓቦ ከትገብሩ ትኸእሉ ኢኹም” ዝብል ሓሳብ ቀሪቡ፤ ተቐደመ። ኣብዙይ ካልኣት ከማይ ንቲ ናይ ማ/ኮሚቴ ውሳኔ ዝደገፉ ነይሮም እዮም። በይነይ ኣይኮንኩን ናይ ማ/ኮሚቴ ሓሳብ ዘኸበርኩ። ኣብ ናይ ሓደ ወርሒ አጅባ ሓንቲ ቻል ዘይተዛረበ ሰብ ኣነ ጥራሕ እዩ። **ከተግርቕ ንተወልደ ንበይኑ ኣዘራሪቡ ነይረ። ሓደ ግዘ ድሕሪ አጅባ ናብ መለስ ሒዘዮ ኸይደ።** **ምብትታን ካባይ ንላዕሊ ዝፀልኦ ሰብ ኣይነበረን።** ከመይ ኢሉ ናይ ኣንጃ ምንቅስቃስ ከም ዝመፀን ከም ተወደኡን ንሓዋሩ ብዘምህር መንገዲ ዝተገምገመ ኣይመስለኒን። ካልኣት እውን ከምኡ ይብሉ እዮም።

ውራይና፡-ንምትኸኻእ ከመይ ትሪኦ? ተፈጥሩኡን እቲ ሐዚ ህወሓት ትኸዶ ዘላን ከመይ ትገልፅ ማለታይ እዩ። ህወሓት ንምድኻም ዝተፈሓሰ እዩ ዝብሉ ውን ኣለው። ብሰሩ ኸ ምትኸኻእ ካብ ታሕቲ ድዩ ከብገስ ወይ ከደፍኦ ዘለዎስ ካብ ላዕሊ ብዝወርድ እዩ ክግበር ዘለዎ? ኣብ ቃልሲስ እንታይ ተሞክሮ ኣለኩም? ንምንታይ እዩ ብቕዓት ዘለዎ መራሒ ክፍጠር ዘይተኸኣለ?

ኣባይ ስብሓት፡- ምትኸኻእ ዓብዪ ሕቶ እዩ ብዚ መንገዲ እዙይ ክምልሶ ኣይክእልን። ኣባል ውድብ ይኹን ሰራሕተኛ መንግስቲ ካብቲ ሕብረተሰብ እዩ ዝፈሪ። ስለዚ ንቲ ሕ/ሰብ በቢውዳቢታቱ ምንቃሕን ምውዳብን ምውፋርን ክቕድም ዘለዎ ይመስለኒ። ካብዚ ሓዊ ሓዊ ዝጨኑ ሕ/ሰብ ዝምልመል ኣባል ሓዊ እዩ ዝኸውን። እቲ ውድብ ከዓ ካብቲ ሕ/ሰብ ዝገደደ ናይ ሓዊ ውን ሓዊ ክኸውን ኣለዎ። ምስቲ ሕ/ሰብ እንትሰርሕ እውን ንቲ ሕ/ሰብ ዝገደደ ሓዊ ይገብሮ። ንባዕሉ ውን ካብኡ ዝበኣሰ ሓዊ ይኾን። በዚ መስርሕ ዝሓለፈ ተካኢ እንተኾይኑ እንኳይ ጥዑይ ሰብ፣ ዕውር እውን ይቕበሎ እዩ።

ካብ ናይ ትማሊ ሕ/ሰብን ናይ ትማሊ ውድብን ዝፈረየ ተካኢ ናይ ለሚን ናይ ፅባሕን ሰብ እንተዘይኮነስ ናይ ትማሊ ሰብ እዩ። ሓዲሽ ነገር ኣይኮንኩን ዝብል ዘለኹ ካብ ወዕይ ናይ ሓፋሽ ምንቅስቃስ እዩ ዝፍጠር መራሒ እዩ ዝደግም ዘለኹ። ኣግፊሕኻን ኣዕመቕኻን ክርኣ ዘለዎ እዩ ጉዳይ ምትኸኻእ። እንተይመለስኩልካ ሰቕ ካብ ዝብል ኢሊ እዩ ዝተናኸፍክዎ።

ውራይና፡-ኣብ ውሽጢ ውድብ ብቕዓት መሰረት ዝገበር ውድድር ኣይመድለዩን ዶ? ከምኡ ዝበለ መስርሕ እንተዝተኣታዩ?

ኣባይ ስብሓት፡- ልምዓታዊ ሰራዊት እንደገና ክረኣ ኣለዎ ዝብል እምነት ኣለኒ። እንደገና ድማ ናይ ፈረሓት ወይ ድማ ናይ ስልጣን ዝደሊ ዘምስል ኣብ ውሽጢ ውድብ ውድድር፤ ከምቲ ኣብ ላዕሊ ዝበልክዎ ኣብ ውሽጢ ውድብን መንግስትን ሕ/ሰብን ብቻልሲ ይህነፅ። መወዳደርትን ምስክርነት ወሃብትን ውድብ፣ መንግስትን ህዝብን ጥራሕ ይኾኑ። ብፍላይ እቲ ናይ ክልቲአም (ውድብን መንግስትን) ሓይልታት ፈጣሪ ህዝቢ ዋና መስካሪ(መወዳደሪ) ይኾን። ናይ ክልቲአም ግልጋሎት ዘስተማቕር ንሱ እዩ። ካሊእ ብቕዓት መሰረት ዝገበረ መወዳደሪ ኣይህሉን።